

em. docent organisatiewetenschappen, Universiteit Utrecht

'De Utrechtse Uithof: werkprocessen en de selectieve migratie naar het buitengebied van stad én universiteit'

De Uithof, zoals het Utrechtse *Science Park* nog steeds in de volksmond wordt genoemd, had wellicht een campus kunnen zijn. Maar de gemeente Utrecht wilde eigenlijk nooit dat er in dat gebied gewoond zou worden, en nog minder dat er uitgaans- en eetgelegenheden en culturele instellingen zouden worden gevestigd (Reinink 1984) die dit gebied tot een geconcentreerde werk- én leefgemeenschap voor studenten én medewerkers van één universiteit zouden kunnen maken (Gramsbergen 2017). Daarbij komt dat tot op de dag van vandaag lang niet alle faculteiten van de universiteit naar deze *outback* wilden vertrekken, ondanks het herhaalde aandringen van hun bestuurders om te komen tot één universiteit in dit nieuwe gebied. De vraag die in deze presentatie centraal staat is dan ook, wat de verschillende disciplines bewoog om wel of niet naar de Uithof te vertrekken. Een mooie bron om op deze vraag antwoord te geven biedt een lijvige geschiedenis van de Utrechtse Universiteit (Von der Dunk e.a., 1986), die verscheen in 1986 toen de Uithof wel zo'n beetje volgroeid was. In deze bron zien we hoe de verschillende faculteiten in hun afzonderlijke geschiedenissen - vaak tussen de regels door – hun motivatie om naar de Uithof te 'gaan' dan wel in de binnenstad te 'blijven' verbonden met de alledaagse werkprocessen die er voor hen toe deden. De 'blijvers' bleven gebruik maken van 'instituten' die vooral sinds WOII fysiek samen vielen met de vele stadspaleizen en -villa's én grote kantoorruimtes die Utrechts binnenstad van oudsher bood. Veel vakgebieden in de rechtenfaculteit, de letteren en de geesteswetenschappen hadden immers niet veel meer nodig dan de studeerkamers, lokale bibliotheken en museale ruimtes die dergelijke gebouwen boden. Ze delegeerden onderwijs dat té massaal werd al van oudsher naar grote ruimtes elders, met behoud van hun instituut, en ook de Uithof bood plek aan dit soort massa-activiteiten. Instituten met een sterk uitdijende staf bleken echter weer wél naar de grootschalige complexen van de Uithof te kunnen worden gedelegeerd. Nóg aantrekkelijker bleek dit buitengebied echter voor een heel ander soort wetenschappelijke werkprocessen dat sinds de zogenaamde laboratoriumrevolutie (Streefland 2017) gangbaar werd, en dat om gespecialiseerde gebouwen vroeg ten behoeve van het experimentele onderwijs én onderzoek van de steeds talrijker wordende natuurwetenschappelijke disciplines. Dat waren dan ook de 'snelle

vertrekkers' naar De Uithof. De grootschalige en complexe 24/7 werkprocessen rond fysiek aanwezige patiënten van de Medische Faculteit en van de Diergeneeskunde konden evenmin om de Uithof heen, maar hadden er veel meer moeite mee. Juist de aanwezige 'levende have' maakte dat er een afwijkend patroon ontstond rond deze disciplines. De nieuwe ziekenhuizen zorgden dan ook voor een betere ontsluiting van het gebied én voor een behoorlijke verlevendiging van de fysieke omgeving. Dat past niet echt bij de zeer ontoegankelijk ogende omgeving die een gespecialiseerd *Science Park* meestal biedt.